

Asiantuntijan tiedot:
Aziza Hossaini
aziza.hossaini@gmail.com
puh. 0442991165

18.4.2024

Eduskunnan hallintovaliokunta
hav@eduskunta.fi

Asia: HE 21/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Kiitän mahdollisuudesta tulla kuulluksi tässä tärkeässä asiassa. Vakaan, turvallisen ja hyvinvoivan Suomen kannalta on olennaista, että maassamme asuvat ihmiset tuntevat itsensä osaksi tätä yhteiskuntaa, vaalivat yhteisiä perusarvoja ja kantavat vastuuta mahdollisuuksiensa ja voimavarojensa puitteissa omasta kotoutumisestaan. On keskeistä huomioida, että vastuuta tulisi siirtää kotoutujan yksilöllistä tilannetta huomioiden harkitusti ja johdonmukaisesti. Onnistunut kotouttamisprosessi on avain, jolla muualta Suomeen muuttaneet pääsevät tasavertaisiksi yhteiskunnan jäseniksi ja pystyvät sitten itsenäisesti laittamaan oman panoksensa yhteiskuntamme eteenpäin viemiseksi.

Yleisesti lakiesityksestä

Lakiesitys on valmistettu hyvin ja siinä on huomioitu asioita monipuolisesti. Lausuntopyyntö tuli hyvin lyhyellä aikavaroituksella, näin ollen kiinnittäisin huomiota kuitenkin esityksen tiettyihin oleellisiin yksityiskohtiin.

Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden aikuistumisen tuen ikärajan laskeminen 23 ikävuodesta 23 ikävuoteen

En suosittele kaikkien alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten kotoutumislain mukaisen aikuistumisen tuen ikärajan laskemista 25 ikävuodesta 23 ikävuoteen.

Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleita lapsia ovat alle 18-vuotiaat henkilöt, jotka ovat saapuneet toiseen maahan ilman vanhempiaan tai tosiasiallisia huoltajiaan ja jotka hakevat kansainvälistä suojelua. Heitä voi olla monista eri maista ja ovat joutuneet konfliktien, vainon tai muiden vaikeiden olosuhteiden kohteeksi. Itse olen työni puolesta tavannut reilusti yli 1000 tällaista nuorta.

Kokemukseni perusteella alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten tilanteet voivat vaihdella suuresti, mutta usein heidän tarinansa kertovat traumaattisista kokemuksista ja vaikeista olosuhteista. Tässä on tarkempaa tietoa siitä, mitä erottaa heidät muista nuorista:

Perheen ja tukiverkoston puuttuminen: Alaikäisenä ilman huoltajaa tullut nuori voi olla saapunut toiseen maahan ihan yksin ilman vanhempiaan tai muita huoltajiaan. Tämä voi johtua esimerkiksi perheen hajoamisesta, vanhempien kuolemasta tai siitä, että vanhemmat ovat joutuneet eroon lapsistaan

Asiantuntijan tiedot:
Aziza Hossaini
aziza.hossaini@gmail.com
puh. 0442991165

18.4.2024

pakolaisuuden aikana. On lapsia/nuoria, jotka ovat menettäneet koko perheensä pakomatalla.

Traumaattiset kokemukset: Monilla näistä nuorista on taustallaan traumaattisia kokemuksia, kuten sota, väkivalta, hyväksikäyttö, ihmiskaupanuhriksi joutuminen, vaino ja pakolaisuus. He ovat voineet joutua kokemaan monenlaista fyysistä, seksuaalista tai henkistä väkivaltaa, menettää läheisiään tai joutua eroon perheestään.

Oikeudellinen asema: Useimmat alaikäisenä ilman huoltajaa tulleet lapset ja nuoret ovat turvapaikanhakijoita tai muun suojelun tarpeessa olevia. Heidän oikeudellinen asemansa voi olla epävarma ja monimutkainen, mikä lisää heidän haavoittuvuuttaan.

Kotoutumishaasteet: Näillä nuorilla on edessään merkittäviä kotoutumishaasteita, kuten uuteen kulttuuriin ja ympäristöön sopeutuminen, uuden kielen oppiminen ja koulutukseen tai työmarkkinoille integroituminen. Heidän on tehtävä tämä ilman vanhempien tai perheen tukea, mikä voi olla erityisen vaikeaa. Yksi nuori kuvaili tilanteensa näin: ”Kun saavut täysin yksin ja uutena maahanmuuttajana, joka ei hallitse paikallista kieltä eikä tunne käytännössä mitään ympäristöstään, koet itsesi haavoittuvaiseksi, lähes kuin vastasyntynyt vauva, joka tarvitsee jatkuvasti aikuisten tukea ja ohjausta. Heidän tärkeimmät tukijansa ovat edustajat ja sosiaaliviranomaiset, joiden sanoihin ja neuvoihin he täysin luottavat. Kun täytät 18 vuotta, edustaja poistuu elämästäsi ja sosiaaliviranomaisten aika vähenee merkittävästi. Yhtäkkiä sinun odotetaan selviytyvän kaikista asioista itse, vaikka et vieläkään hallitse kieltä täysin ja tiedät vain vähän ympäröivästä yhteiskunnasta. Tämä voi aiheuttaa suurta eksoisyyden tunnetta. Siksi hyvin suunniteltu ja toteutettu jälkihuolto on äärimmäisen tärkeää integroitumisen kannalta.”

Jälkihuolto on vapaaehtoista, eli nuori voi jo tällä hetkellä päästä palveluiden piiristä aikaisemmin kuin 25-vuotiaana. Tunnen itse monia nuoria, jotka ovat päässeet palveluiden piiristä jo 20-vuotiaana. Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten joukko on hyvin kirjava. Joukossa on lapsia ja nuoria, jotka ovat saapuneet Suomeen eri-ikäisinä. Joukossa on lapsia, jotka ovat esimerkiksi ala-asteikäisiä, mutta monet heistä saapuvat Suomeen täysi-ikäistymisen kynnyksellä esimerkiksi 16,5–17,5 vuotiaina. Tämä jälkimäinen ryhmä viettää suhteellisen vähän aika perheryhmäkodissa, joissa resilienssiä, eli psyykkistä selviytymiskykyä, sopeutumiskykyä, toimintakykyä, joustavuutta ja uudelleen orientoitumista vahvistetaan. Lisäksi joillain näillä nuorilla voi olla erityisiä tarpeita, kuten mielenterveysongelmat, kielelliset vaikeudet tai koulutukselliset puutteet. On muistettava, että näiden nuorten joukossa on myös heitä, jotka ovat täysin luku- ja kirjoitustaidottomia. He tarvitsevat erityistä- ja tehostettua tukea ja palveluita, jotka vastaavat heidän yksilöllisiä tarpeita ja auttavat heitä selviytymään ja integroitumaan uuteen ympäristöön. Näiden tekijöiden yhdistelmä tekee alaikäisenä ilman huoltajaa tulleista lapsista ja nuorista erityisen haavoittuvia ja tarvitsevia erityistä tukea ja suojelua kotoutumisessaan ja sopeutumisessaan uuteen ympäristöön.

Asiantuntijan tiedot:
Aziza Hossaini
aziza.hossaini@gmail.com
puh. 0442991165

18.4.2024

Hyvin haavoittuvassa asemassa olevat nuoret tarvitsevat usein tehostetun tukea koulutukseen, työllistymiseen, kielelliseen ja sosiaaliseen integraatioon.

Tällaiset nuoret voivat kärsiä asunnottomuudesta, luottotietojen menetyksestä ja päihdeongelmista. Nuoret ilman huoltajaa ovat usein haavoittuvassa asemassa ja voivat olla alttiita syrjäytymiselle, radikalisoitumiselle ja jengiytymiselle. Lyhyempi aikaraja voi lisätä riskiä sille, että nämä nuoret jäävät ilman riittävää tukea ja putoavat yhteiskunnan marginaaliin. Lyhyempi aikaraja voi lisätä stressiä ja ahdistusta nuorissa, mikä voi vaikuttaa heidän psyykkiseen hyvinvointiinsa ja mielenterveyteensä. Ilman riittävää tukea heidän mahdollisuutensa selviytyä vaikeuksista ja sopeutua uuteen ympäristöön voi olla heikentynyt.

Oleellista on ymmärtää, että ongelmallisista lähtökohdista ponnistavan nuoren kehitys vakaaksi aikuiseksi vie pidempään ja 23-vuotias on monesti vielä hyvin vahvasti vasta kehitysvaiheessa. Tällainen nuori tarvitsee ja etsii ympärilleen tukea aikuisuutta tarjoavilta tahoilta ja mikäli yhteiskunta ei sitä valvotusti ja hallitusti tarjoa, nuori hakeutuu etsimään sitä muualta. Tällaiseen nuoreen iskevät vankasti kiinni erityisesti radikaalit uskontoja edustavat yhteisöt sekä jengit, jotka ohjaavat ja kääntävät nuoren kehityssuunnan kohti yhteiskunnallemme vastakkaisia arvoja, joita on nuoren mieleen juurruttuaan hyvin vaikea enää kumota.

Ehdotan, että säilytämme tietyin ehdoin 25 vuoden ikärajan kotoutumislain mukaiselle aikuistumistuelle erittäin haavoittuvassa asemassa oleville alaikäisinä ilman huoltajaa tulleeille lapsille ja nuorille. Näihin ehtoihin voivat kuulua muun muassa alla olevat asiat:

- Nuoren mielenterveysongelmien huomioiminen, erityisesti itsetuhoisuuden näkökulmasta.
- Päihdeongelmat
- Kaksoisdiagnoosipotilaat
- Nuoren korkea riski joutua jengiytymisen tai radikalisoitumisen kohteeksi ns. keskeneräisen aikuistumisprosessin vuoksi.
- Nuoren kohtaamat merkittävät taloudelliset haasteet.
- Asunnottomuus
- Ihmiskaupanuhrit

Suosittelen, että omasosiaalityöntekijä, sosiaaliohjaaja ja tarvittaessa muut nuoren elämässä olevat ammattilaiset yhdessä moniammatillisessa tiimissä arvioisivat nuoren tuen tarpeen jatkamista 23 ikävuoden jälkeen. Ehdotan, että nuoren omaa mielipidettäkin kuunneltaisiin. Kokeeko nuori olevansa vielä lainkaan valmis aikuisuuteen, vai etsiikö hän yhä tukea ja työkaluja siihen?

Järjestöjen tarjoamat palvelut nuorille eivät paikkaa viranomaisten tarjoamaa lakisääteistä palvelua. Järjestöjen toimintaa ei ole läheskään aina

Asiantuntijan tiedot:
Aziza Hossaini
aziza.hossaini@gmail.com
puh. 0442991165

18.4.2024

valtakunnallisesti tarjolla ympäri Suomea. Järjestöt voivat keskittyä tiettyihin kohderyhmiin tai tarjota yleensä hankepohjaisia erityispalveluita, mutta niiden kattavuus ei välttämättä ulotu kaikkiin tarvitsijoihin. Valtion tarjoamat palvelut ovat yleensä säänneltyjä ja niiden laatua valvotaan. Järjestöjen tarjoamat palvelut vaihtelevat laadultaan. Valtion tarjoamat palvelut voivat tarjota jatkuvuutta ja vakautta, kun taas järjestöjen tarjoamat palvelut voivat olla riippuvaisia vapaaehtoisten työstä, lahjoituksista tai projektirahoituksesta, mikä voi tehdä niiden ylläpidosta epävarmaa. Valtion ja järjestöjen yhteistyö voi olla tehokas tapa täydentää toistensa palveluita.

Tulkitsemismaksu

Kannatan toimia, joilla edistetään kotoutujan omavastuuta kotoutumisessa, mutta en pidä tulkitsemismaksun perimistä kotoutumispolun alkuvaiheessa realistisena ja tehokkaana keinona tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

Olen itse ollut mukana tuhansien pakolaisten kotouttamisprosessissa. Kotoutumisen alkuvaihe on äärimmäisen raskas ja tiivis vaihe pakolaisille, joille meidän yhteiskuntamme käytänteet, järjestelmät ja viranomaisprosessit ovat täysin vieraita. Monesti pakolaiset kuvailevat tätä vaihetta ”hämmennys, epäselvyys ja sekasorto vaiheeksi”. Pakolaiset kokevat tämän vaiheen hyvin stressaavaksi; kaikki on uutta heille. Heille tulee päivittäin uusia tapaamisia ja paljon viranomaiskirjeitä. Heille on vaikea hahmottaa prosesseja, viranomaisten vastuualueita ja tapaamisten tarkoituksia. On julkisen sektorin tarjoamia tapaamisia, joiden rinnalla kulkevat myös kolmannen sektorin palvelut.

Kotoutettavat, erityisesti pakolaiset, koostuvat kirjavasta joukosta. Suurin osa pakolaisista tulevat hyvin heikoista lähtökohdista. He ovat kokeneet kovia ja moniulotteisia vaikeuksia ja traumoja. Monilla heistä ei ole mitään aavistustakaan, miten meidän yhteiskuntamme toimii. Monilla pakolaisilla on taustallaan traumatisoivia kokemuksia, kuten sota, vaino tai pakeneminen kotimaastaan. Nämä kokemukset voivat vaikuttaa heidän psyykkiseen hyvinvointiinsa ja sopeutumiseensa uuteen ympäristöön. Erityisesti naisten koulutustaso on heikko, ja joukossa esiintyy myös luku- ja kirjoitustaidottomuutta.

Usein pakolaiset joutuvat kohtaamaan uuden kielen ja kulttuurin, mikä voi aiheuttaa kommunikaatiohaasteita ja vaikeuttaa integroitumista uuteen yhteiskuntaan. Pakolaiset yleensä aloittavat uuden elämänsä uudessa maassa tyhjin käsin. Pääsääntöiset tulot koostuvat etuuksista eli he ovat taloudellisesti muutenkin ahtaalla. Täydellinen digitaidottomuus on hyvin yleistä. Henkilö ei osaa käyttää sähköisiä välineitä ja verkkopankin sekä muiden sähköisten palveluiden käyttö on mahdotonta tai hyvin haasteellista.

Asiantuntijan tiedot:
Aziza Hossaini
aziza.hossaini@gmail.com
puh. 0442991165

18.4.2024

Pakolaiset eivät jätä tapaamisia tahallaan käyttämättä vaan yleisempiä syitä, joiden takia tulkatut tapaamiset jäävät vahingossa käyttämättä voivat olla seuraavia:

- **Väärinkäsitykset ja kulttuurierot**

- Pakolaisperheen jäsenillä ei välttämättä ole alussa kaikilla omaa puhelinta. Saattaa olla, että ainoastaan perheen hallitsevalla miehellä (esim. isällä tai aviomiehellä) on sellainen. Viranomaiset yleensä lähettävät ajanvarauksesta tekstiviestin. Kaikki kuusihenkinen perheen ajanvarausilmoitukset voivat tulla yhteen puhelimeen. Perheen isä saattaa kulttuurisista syistä ajatella, että hänen osallistumisensa tapaamiseen edustaa koko perhettä. Joskus näitä ilmoituksia saattaa kuitenkin jäädä huomaamatta. Myös käsitykset ajasta ja täsmällisyydestä voivat vaihdella eri kulttuureissa merkittävästi.

- **Kielimuuri**

- Ajanvarausilmoitukset lähetetään yleensä tekstiviesteinä suomeksi tai englanniksi. Monet konfliktialueilta lähtöisin olevat pakolaiset eivät kuitenkaan hallitse näitä kieliä. He saattavat turvautua Google kääntäjään tekstiviestien kääntämiseksi, mikä voi johtaa virheellisiin tuloksiin. Lisäksi on tärkeää huomioida, että on ihmisiä, jotka eivät osaa lukea eivätkä kirjoittaa mitään kieltä.

- **Päällekkäiset varatut ajat**

- Sosiaalityöntekijä varaa ajan samalle päivälle ja kellonajalle kuin uravalmentaja. Pakolainen olettaa, että kaikki työntekijät ovat tietoisia toistensa aikatauluista, joten hän olettaa sosiaalityöntekijän ajan peruuntuneen automaattisesti ja menee vain TE-toimiston uravalmentajan tapaamiseen.

- **Puhelimesta saldo on tyhjä**

- Pakolaisille, kuten muillekaan maahan vasta tulleille, ei normaalisti myönnetä puhelinliittymiä ainakaan 2–3 vuoteen, koska operaattorit vaativat riittävää asumisaikaa luottotietojen arvioimiseksi. Liittymän voi saada ainoastaan maksamalla 1-2 vuoden laskutuksen ennakoon, mikä on monelle taloudellisesti mahdotonta. Tämän seurauksena pakolaiset joutuvat turvautumaan väliaikaisiin ja kalliisiin prepaid-liittymiin. Usein puhelimen saldo loppuu, eikä viranomaisten ajanvarausviesteihin pystytä reagoimaan ajoissa.

- **Monimutkaiset ajanperuutusmenetelmät ja -käytännöt**

- Varatun ajan peruuttaminen on haastavaa ja monimutkaista. Yleensä ajat perutetaan puhelimitse, jolloin tulisi osata sujuvasti suomea tai ruotsia, jotta voisi automatisoidun äänitetyn ohjeen avulla valita oikean numeron. Ajan peruuttaminen tekstiviestitse vaatii kielitaitoa ja saldoa puhelinliittymässä.

Asiantuntijan tiedot:
Aziza Hossaini
aziza.hossaini@gmail.com
puh. 0442991165

18.4.2024

- **Perhe- ja kunniaväkivalta**

- On naisia ja tyttöjä, jotka harvoin pääsevät poistumaan kotoaan tavatakseen ulkopuolisia, edes viranomaisia. Joukossa on erityisesti nuoria pakolaistaustaisia naisia ja naisia, jotka ovat saapuneet perheen yhdistämisen kautta. Näiden naisten puhelimen käyttöä valvotaan ja usein heillä ei ole puhelimestaan saldoa eikä käytettävissään edes bussikorttia, saati rahaa. Kun he ehkä pääsevät naapurin tai ystävän avulla viranomaisen luo, saattaa käydä niin, että viranomaisella ei sillä hetkellä ole tarpeeksi aikaa asian käsittelyyn. Asiakkaalle annetaan uusi aika, mutta on mahdollista, että hän ei pysty pääsemään tapaamiseen, koska hänen liikkumistaan valvotaan juuri silloin. Tämä voi johtaa varatun ajan käyttämättä jäämiseen. Jos asiakkaalle myöhemmin lankeaisi sakkoja tästä, se voisi vaarantaa hänen turvallisuutensa, koska näin hänen yhteydenottonsa viranomaiseen paljastuisi perheväkivallan harjoittajalle.

On riski, että maksun periminen lisää viranomaisten kustannuksia, sillä kotouttamisen alkuvaiheessa yleensä sosiaaliviranomaisten kanssa käydään läpi taloudellista tilannetta, koska oma kielitaito ja ymmärrys käytännöistä eivät ole riittäviä. On tärkeää huomioida, että monilta puuttuvat verkkopankkitunnukset, sillä niiden saaminen edellyttää henkilötunnuksen hankkimista Digi- ja väestötietovirastolta. Alkuperäinen maksu voi viivästyä ja lopullinen lasku myöhästymiskorkoineen voi muuttua kohtuuttomaksi asiakkaalle. Jos perittävä maksu on 56,70 €, voi lopullinen maksu muuttua moninkertaiseksi sen selvittämiseksi ja valituksen laatimiseksi (erityisesti niille, joilla on haasteita luku- ja kirjoitustaidossa). On huomioitava, että näissä selvittämistapaamisissa joudutaan tilamaan ammattitulkki, jonka palvelusta joudutaan maksamaan.

Pakolaisten omavastuuta kantamista tulisi vahvistaa kotouttamisprosessissa

Vuodesta 2025 lähtien lain mukaan maahanmuuttajille järjestetään yhteiskuntaorientaatiokurssin. Yhteiskuntaorientaatio tulisi aina pyrkiä järjestämään asiakkaiden omalla äidinkielellä, lähiopetuksena ja kattavasti. Kyseessä on dialogiin pohjautuva iso oppikokonaisuus, jossa keskustellaan arvoista, lainsäädännöstä, ihmisoikeuksista ja muista laajoista ja merkittävistä kokonaisuuksista, joiden tulkkaminen on hyvin haasteellista. Ensimmäiseksi tulisi pyrkiä käyttämään kouluttajia, jotka hallitsevat koulutettavan äidinkielen suoraan. Näin kouluttaja kykenee suoralla välittömällä dialogilla selvittämään kulttuurisista eriyävyyksistä johtuvat käsitteet. Ehdotan, että kurssissa kouluttajat pitävät läsnäololistan, vaikka Excelissä. Läsnäolo tulisi selvittää kouluttajan toimesta, joka koulutuspäivän alussa. Perusteettomista poissaoloista tulisi tulla etuusmenetyksiä, niin kuin tällä hetkellä toistuvasti saapumatta jättäminen voi katkaista henkilön oikeuden työttömyysetuuksiin, kuten työmarkkinatukeen.

Asiantuntijan tiedot:
Aziza Hossaini
aziza.hossaini@gmail.com
puh. 0442991165

18.4.2024

Lisäksi poissaolot tulisi korvata jälkikäteen tehdyillä mm. kirjallisilla tehtävillä. Jos asiakas on luku- ja kirjoitustaidon, tulisi vaatia suorittamaan tehtävät esimerkiksi tallentamalla oma äänensä. Kurssista tulisi järjestää loppuentti. Opiskelijan todistuksessa tulisi lukea hänen yksilöllinen arvosanansa, olkoon se numeerinen tai kirjallinen. Lisäksi tämän tulisi vaikuttaa asiakkaan jatko-oleskelulupiin ja myös kansalaisuuteen.

Monikielisen yhteiskuntaorientaatio

En suosittele, että yhteiskuntaorientaatio olisi mahdollista suorittaa kokonaan itseopiskeluna. Kyseisessä oppikokonaisuudessa käydään paljon asioita läpi, jotka herättävät varmasti ristiriitaisia tunteita ja paljon kysymyksiä koulutettavassa, erityisesti jos henkilö on tullut täysin vastakohtaisesta kulttuurista. Näitä aiheita voivat olla esimerkiksi naisten oikeudet, lasten oikeudet, vanhempien velvollisuudet, yhdenvertaisuus, uskonnonvapaus ja ihmisoikeudet ylipäättään. Henkilön lähtötason käsitys näistä asioista voi olla hyvin vakavasti vääristynyt. Tästä johtuvista heränneistä ristiriitaisista tunteista ja kysymyksistä koulutettavan pitäisi päästä puhumaan ammattikouluttajan kanssa. Pahimmassa tapauksessa kokonaan itseopiskeluna toteutettu yhteiskuntaorientaatio aiheuttaa ahdistuneisuutta ja väärinkäsityksiä koulutettavalle ajaen hänet etsimään kysymyksilleen vastauksia aiemman yhteiskunnan ja kulttuurin oppien ja tapojen mukaisesti. Tämä tarkoittaa lähes aina kysymistä oman yhteisön vanhimpien, uskonnoppineiden ja Suomessa pitkään asuneiden joukosta. Riski väärin tietojen ja ennakkoluulojen välittämisestä kasvaa monin kertaiseksi. Täyden itseopiskelun hyväksyminen voisi täten mahdollistaa myös tarkoituksellisen väärän tiedon levittämisen, mikä johtaa viranomaisten kontrollin katoamiseen henkilön tosiasiallisesti kotouttamisprosessin onnistuneisuudesta.

Omakielisille yhteiskuntaorientaation kouluttajille tulisi asettaa selkeät vaatimukset ja kouluttajan nimike tulisi suojata lailla. Muuten yhteiskuntaorientaation kouluttajille tapahtuu sama asia, joka tapahtui tulkeille. Epäpätevät ja osamattomat henkilöt valloittavat markkinat. On olemassa iso riski, että kouluttajaksi pääsevät ihmiset, joilla ei ole riittävä osaamista näin vaativan ja olennaisen oppikokonaisuuden opettamiseen. Kouluttajan tehtävä on siirtää asenteita ja arvoja, ei pelkästään substanssiosaamista. Kouluttajan henkilökohtainen vakaumus ja arvopohja siirtyy aina koulutuksen sisältöön, teki hän sen tietoisesti tai ei. Yhteiskuntaorientaation kouluttajan tulisi olla henkilö, joka on

- käynyt kouluttajan koulutuksen (jonka tähän asti Pakolaisapu ry on järjestänyt)
- nuhteeton, eli ei tuomittu rikoksista
- suomalaistunut eli sisäistänyt ja sitoutunut noudattamaan suomalaisia arvoja ja lainsäädäntöä, vaikka ne olisivat ristiriidassa hänen oman (uskonnollisen) vakaumuksensa kanssa.

Asiantuntijan tiedot:
Aziza Hossaini
aziza.hossaini@gmail.com
puh. 0442991165

18.4.2024

Työ- ja elinkeinoministeriön tai opetushallituksen toimesta tulisi luoda yhteiskuntaorientaation kouluttajien virallinen yhteiskunnallinen rekisteri, josta viranomaiset voivat tilata luottamuksellisin mielin suoraan heille sopivan kouluttajan.

Lisäksi suosittelen lopputentin järjestämistä koulutettaville. Tentti voisi olla suullinen ja verkossa tapahtuva tenttilomake. Pidän tenttiä tärkeänä, koska se korostaa oppikokonaisuuden merkitystä.

Muut huomioitavat asiat aiheeseen liittyen

Kotoutumisessa tulisi ensisijaisesti keskittyä suomen kielen oppimiseen, suomen kulttuurin, lain ja arvojen ymmärtämiseen ja sisäistämiseen. Koulutus tulisi olla intensiivinen ja kielen oppiminen tulisi yhdistää työn tekemiseen. Tällä hetkellä esimerkiksi kielikurssien välillä on pitkiä taukoja. Asiakas unohtaa opitut asiat, kun hän ei pääse käyttämään ja harjoittelemaan kieltä. Jos kurssien välillä tulee pitkää taukoja, asiakkaalle tulisi järjestää etäopetuksia, työharjoittelua ja mieluummin palkallinen työskentelymahdollisuus.

Vanhempien ja koko perheen kotoutumisen tukeminen edistää myös lasten kotoutumista. Työssäni olen havainnut, että vanhempien kotouttamiseen ei panosteta riittävästi. Kotoutumispalveluiden tavoitteena on tukea maahanmuuttajan omaa toimijuutta suomalaisessa yhteiskunnassa ja työmarkkinoilla. Maahanmuuttajien vanhempien kotouttamiseen tulisi kiinnittää huomattavasti enemmän huomiota. Haitalliset kulttuuriperinteet, kuten naisten ja tyttöjen alempi asema, pakkoavioliitot, kunniaväkivalta ja tyttöjen ja poikien silpominen siirtyvät sukupolvesta toiseen erityisesti niiden vanhempien kautta, jotka eivät ole kotoutuneet Suomeen ja jotka eivät ymmärrä suomalaisia arvoja eivätkä osaa kieltä. Henkilö voi olla korkeastikin kouluttautunut ja edennyt työurallaan merkittävään asemaan, mutta hänen arvomaailmansa peilaa edelleen voimakkaasti vanhemmilta siirtynyttä ja opittua. Kotouttamisessa tulisi pyrkiä jatkuvasti saamaan sekä käytännössä, että henkisesti maahanmuuttajia yhteiskuntamme täysjäseneksi.

Maahanmuuttoon ja kotoutumiseen liittyvät käsitteet (ensimmäisen polven maahanmuuttaja, toisen polven maahanmuuttaja jne.) luovat itsessään esteitä suomalaiseen yhteiskuntaan kiinnittymiselle ja kotoutumiselle. Maahanmuuttaja on ihminen, yksilö, eikä osa mitään homogeenista ryhmää. Maahanmuuttajien toiseuttaminen yhdeksi massaksi, katsomatta henkilöihin yksilöinä, lisää maassamme segregatioita, ennakkoluuloja, vihaa ja vaarantaa maamme vakautta ja turvallisuutta. On tärkeää erottaa ongelmalliset yksilöt heistä, jotka haluavat jakaa suomalaisen yhteiskunnan arvot ja kyettävä toteamaan, että maahanmuuttajaksi joutuminen ei poista ihmisen pahuutta tai hyvyttä. Molempia on joukossa ja nämä pitää kyetä julkisessakin keskustelussa erottamaan, jotta

Asiantuntijan tiedot:
Aziza Hossaini
aziza.hossaini@gmail.com
puh. 0442991165

18.4.2024

ongelmiin voidaan aidosti puuttua ja kotoutuneet sekä kotoutuvat eivät aiheetta leimaannu ongelmallisiksi.

Kaikkien Suomessa syntyneiden maahanmuuttajataustaisten jälkeläisten nimeäminen maahanmuuttajataustaisiksi, heidän laittaminen S2-ryhmään oletuksen perusteella (esim. perustuen sukunimeen tai vanhempien kielitaitoon) lisää eriarvoisuutta ja segregaatiota. Epätarkoituksenmukaiset eronteot ”meihin” ja ”muihin” luovat myös maaperää syrjinnälle, joka saa lopulta henkilön asettamaan itsensä ”muihin” ja ajaen kohti poikkeavien arvomaailmojen sisäistämistä. Tämä pahimmassa tapauksessa aiheuttaa eräänlaisen käänteisen kotoutumisen, jossa suomalainen nuori ajetaan ajattelemaan, että hän ei ole yhteiskunnan täysi jäsen. Hyväksyntää tällöin usein haetaan toisista ulkopuolisista yhteisöistä – ulkopuolisista, eli arvoiltaan vastakkaisista yhteisöistä. Siksi myös kotoutumista edistävässä politiikassa on olennaista kiinnittää huomiota myös käytettävään sanastoon.

Kunnioittavasti,

Aziza Hossaini

Kotouttamisen asiantuntija ja yhteiskuntaorientaation kouluttaja, oikeus- ja mielenterveystulkki, kääntäjä